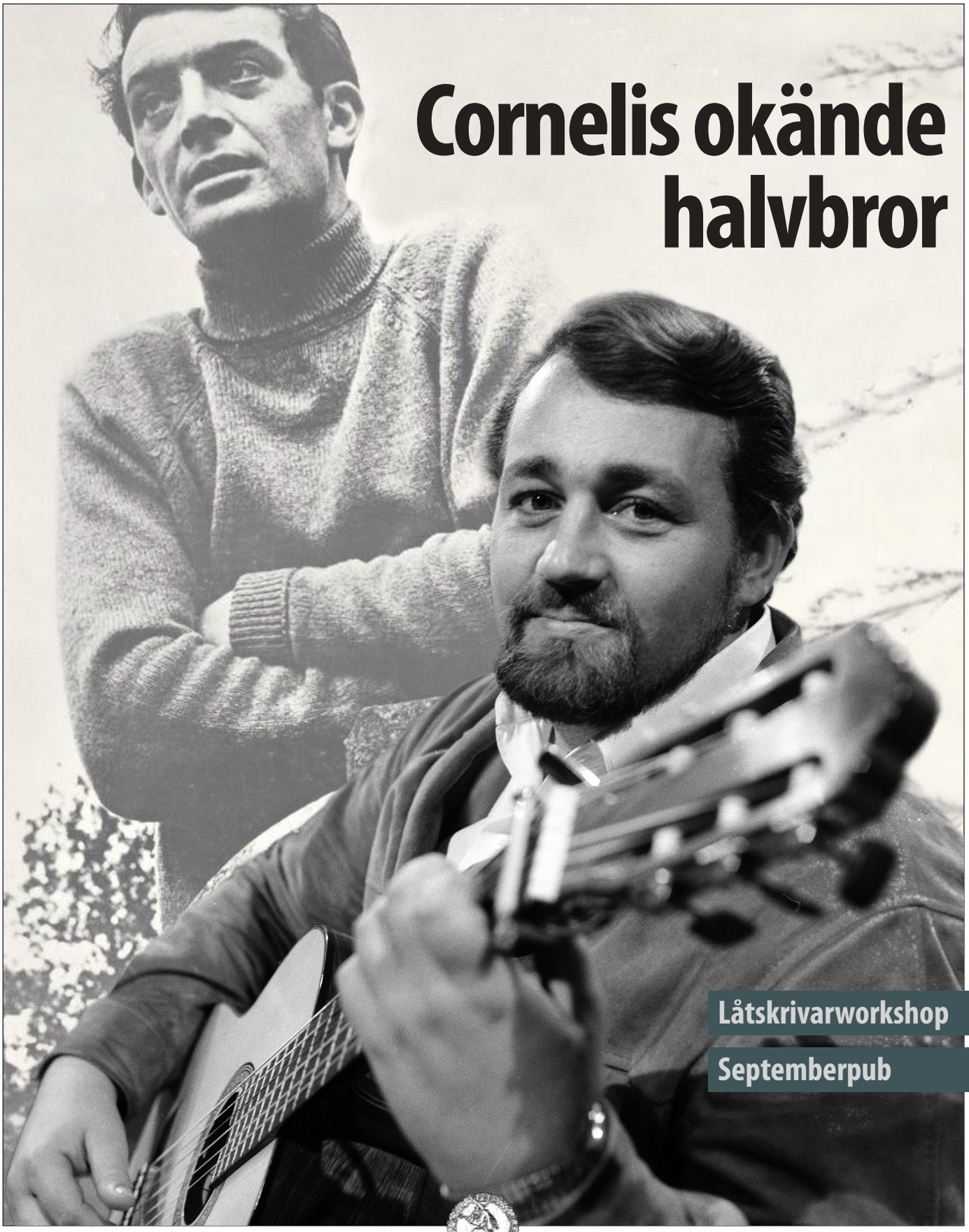
De Bacchanaliska Lekarne

Epistel no. 22 ❧ November 2026

Cornelis okände halvbror

Låtskrivarworkshop

Septemberpub

De Bacchanaliska Lekarne ❧ Epistel no.22 ❧ November 2026

Cornelis Vreejswik och Jake Thackray hade samma pappa

*... ja, samme **musikaliske** fader, alltså: den franske trubaduren **Georges Brassens**. Och de märkliga likheterna mellan dessa två sångare kunde definitivt göra dem till halvbröder...*

Fjodor Dostojevskij sa, i ett berömt citat, att ”alla ryska författare har krupit fram ur **Nikolaj Gogols** kappa (syftande på hans novell *Kappan*).

Man skulle kunna parafrasera detta och generalisera att ”alla singer-songwriters har krupit fram ur **Bob Dylans** gitarrfodral”. Det var den unge **Zimmerman** som fick dem att ivrigt klå fingrarna mot den stålsträngade gitarren, försöka härma Dylans ordflöde (på engelska eller efterhand, på sitt eget modersmål). Särskilt efter albumet *The Freewheelin Bob Dylan* 1963. ”Den skivan ändrade allt” har, bland många andra, **Ralph** *”Streets of London”* **McTell** sagt.

Men det finns förstås undantag: det mest betydande i vårt grannskap är förstås **Cornelis Vreejswik**. I flera intervjuer har Cornelis förklarat hur det var **Georges Brassens** som förlöste honom som sångdiktare. När jag så först stiftade bekanstskap med engelsmannen **Jake Thackrays** sånger tänkte jag: *”Wow, det här är ju en brittisk Cornelis!”*

Samma breda spann i låtarna, från fräcka, oanständiga sånger, över elegant politisk satir och bitska antikrigs-visor till innerliga men tematiskt ovanliga kärlekssånger. Samma eleganta ironiska ordkonst, ett lika kärleksfullt tecknat persongalleri ...

Jag visste inte hur rätt jag hade!

Thackray är nog komplett okänd i Sverige, men var stor i England från andra halvan av 60-talet och två decennier framåt. Jag snubblade över honom för ett par år sedan, och har sjungit några av hans låtar på pubkvällar – en del i egen översättning.

Vreejswik och Thackray är av samma generation. Cornelis föddes i augusti 1937, Jake några månader senare i början av 1938. Och parallellerna och likheterna mellan dem är minst sagt märkliga.

Båda drabbades av Brassens i tjugoårsåldern. Cornelis hörde den franske trubadurens låtar via Radio Luxembourg. Det blev en uppenbarelse: ”Så slog det mej att vad fan, det här kan jag ju också göra!”

Thackray var lärare i engelska, och fick höra Brassens när han fick tjänst i Frankrike i början av 60-talet: ”Sångerna ... jag kunde inte ... när jag först hörde dem kunde jag inte sitta kvar i stolen. Jag var tvungen att resa mig upp och lyssna. De var elegan-

Båda har en visa om en ovaligt pilsk tupp – och båda var oförmögna att hålla i pengar …

ta, fulla av språk och fantastiska melodier och enkelhet och skarpsinne och kommentarer. Jag älskade dem."

Och, precis som Cornelis, bestämde sig Jake, då och där, för att bli vissångare.

(Det är uppenbart att både två var utomordentliga språkbegåvningar, som förmådde att förstå och uppskatta originalens inte alls triviala franska, och i Cornelis fall ju dessutom omsätta dem till ett helt nytt modersmål.)

Georges Brassens räknas som en av de tre B:na i det fransktalande Europa – Brassens, **Brel** och **Barbara**.

Han är inte så känd i Sverige, till skillnad från de andra två. Jacques Brel fick en stor publik i Sverige på åttiotalet efter att bland andra **Eva-Britt Strandberg** lanserade hans sånger på scenen. **Rikard Wolff** gav ut en egen tolkning av några av Barbaras sånger år 2000 på albumet *Min allra största kärlek*.

Brassens föddes 1921, hade en brokig uppväxt och ungdomstid, arbetslös, möjligen i fängelse för småstölder, tvångsarbetare i Tyskland under andra världskriget.

Han slog igenom som visdiktare och poet med dunder och brak i början på femtiotalet. Brassens sånger är ofta "sinnrikt, litterärt högstående" och med samhällskritiskt innehåll, men "med en aldrig sviktande ömhet för den lilla vardagsmänniskan. Och kvinnan!", som den svenska Brassens-kännaren **Marie Jörgensen Pesch** beskriver det.

"Brassens punkterar de uppblåsta borgarnas dubbelmoral, värnar om de orättfärdiga och olyckliga, balanserar på gränsen till det vulgära", skriver **Klas Gustafson** i *Ett bluesliv – Hela berättelsen om Cornelis Vreeswijk* (Bo Ejeby förlag, 2022). Han citerar en text från Dagens Nyheters Frankrikekorespondent: "Vilken skygg och

Cornelis i skrivarlyan, med en LP med Brassens framför sig.

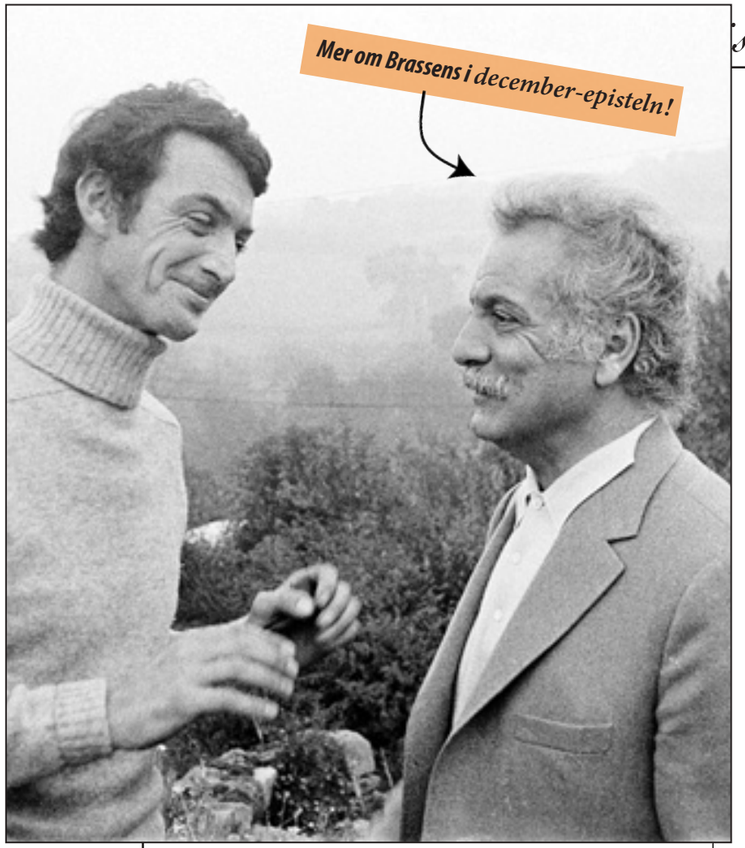
asocial och opresentabel bohem han är. Såna visor också, inte precis för konfirmander – är det inte bara i Frankrike man kan höra sådant?".

Innan sin franska sejour hade inte heller Jake Thackray spelat gitarr eller skrivit visor – men nu plockade han upp gitarren och lärde sig själv.

Båda Cornelis och Jake valde Brassens nylonsträngade gitarr – inte stålsträngad. Och man kan definitivt höra mäster Georges rytmiskt lunkande ackordsspel gå igen i både Cornelis och Thackrays sätt att spela.

Även i texterna känns släktskapet. De använder alla tre lite ålderdomliga, sirliga ordvändningar sida vid sida med kraftuttryck och fräcka anspelningar.

Det småfräcka och lätt oanständiga hos Cornelis motsvaras hos Thackray av sånger som *Isobel makes love upon national monuments* (med en final kärleksakt i Albert Hall med dirigenten under *The Proms*) eller *Scallywag*, den skitige luffaren som byns respektabla kvinnor i hemlighet släpper in genom köksdörren eller sovrumsfönstret.

Jake med sin idol i levande livet, "tonton Georges".

En del av bådas sånger kan för all del kännas lätt obekväma i dag. Men det är fel att betrakta dem som sexistiska misogyner. I *The hair of the widow of Bridlington* besjunger Thackray änkan som skaffar sig motorcykel och gör vad hon vill; *Country girl* är en annan sång om flickan från hemtrakterna i Yorkshire, som följer sin egen vilja.

Överlappet mellan Jake och Cornelis har häpnadsväckande inslag. Båda har (varsin) fräck sång om en ovanligt pilsk tupp – som båda är konstruerade så att poängen kommer i sista textraden! Medan C:s tupp håller sigi hönsgården, är Jakes mer vidlyftig:

He ravaged my dove-tailed pigeons
and my lily-white columbines
and while I was locking up my budgerigar
he jumped my parrot from behind –
she was sitting on my shoulder at the time!

Andra likartade teman är lustiga figurer i sin familj. Cornelis sjöng om "morbror Frans", och om farfar som skrämde bort folk med sitt spel på ess-kornett (*Ballad om ett munspel*). JT skrev om släktingen *Leopold Alcox* som gärna hälsar på men har en förmåga att ha sönder allt har tar i, och om en hel katalog av udda kusiner, mostrar och farbröder i *Family tree* (översatt av mig till *Mitt släktträd*).

Och båda har sjungit in egna versioner av Brassens visor: Thackray ligger närmast originalet. Brassens *Le Gorille* blir i Jakes översättning *Brother Gorilla*, medan svenskar känner igen melodin som Cornelis *Djävulens sång* – med **Lars Forssells** text.

Liksom CW var JT radikal – en obunden och ibland något motsägelsefull socialist – och en del av hans sånger har en klar politisk udd. En av Thackrays starkaste sånger är *Remembrance*, där han lyfter fram kontrasten mellan det patriotiska krigshetsandet, och krigets dödliga följder:

Remember the bands
and the grand parades,
The flags, the banners, the fine cockades,
And how we all looked up to see
the King upon the balcony:
Who told us we were young and brave,
We'd never become the foreigner's slave –
If the foreigner comes off best, he said,
You'll be better off dead . . .
This was a couple of weeks before
we got killed in the war.

Thackray var även troende katolik och skrev ett par religiösa carols: *Remember Bethlehem* och *Joseph*. Men, å andra sidan också den lätt blasfemiska *On again! On again!*, där helgonet Maria visar sig vara ett outhärdligt pratsjukt fruntimmer. Och sången om nunnorna som inte kan förstå att *Sister Josephine* med de håriga händerna och märkliga tatueringar är en förklädd inbrottstjuv på rymmen.

Likheterna mellan Cornelis och Thackray finns också i deras personliga liv. Båda var notoriskt oförmögna att hålla reda på pengar. Båda blev så småningom offer för det alltför vidlyftiga drickandet (och hos Mäster C, andra droger). Thackray blev äldre, dog 2002 vid 64 års ålder, men var i princip overksam som artist från 1990.

Även vid sidan om det rätt häpnadsväckande parallellerna mellan Thackrays och Vreejswiks verk och öden, är Jake värd uppmärksamhet för sin egen

Båda har en visa om en ovaligt pilsk tupp – och båda var oförmögna att hålla i pengar …

skull. Hans gitarrspel är fascinerande, ofta med väl valda, pådrivande dissonanser. Melodierna innehåller dramatiska tempoväxlingar. Hans texter är packade med alliterationer och extra inrim mitt på raden. Det är en lek med ord som kan påminna om en ord-ekvilibrist som **Povel Ramel**.

En skillnad mellan dem är att Thackray inte fick det enorma och omedelbara genombrottet som Cornelis fick. Han började uppträda med sina visor runt 1963, men hade inte turen att bli indragen i en inspelningsstudio av en etablerad sångare, som Cornelis blev av **Fred Åkerström**. Thackray spelade på klubbar och på lokala BBC-stationer. Det dröjde till 1967 innan han fick spela in sin första LP: *The Last Will and Testament of Jake Thackray*.

Skivan skulle säkert ha slagit stort om man bara spelat in Jake med gitarr eller bas, som Cornelis debut. En okänslig producent la på rätt smetiga orkesterarrangemang. Dessutom valde man de två religiösa sångerna som singlar, i hopp om att de skulle sälja till julhelgen.

Skivan spelades in på Abbey Road, och **The Beatles**, som höll på att spela in *Magical Mystery Tour*, hängde i studion och lyssnade. **Paul McCartney** har berättat att en kassett med Thackray var vad **John Lennon** senare hade med sig till retreaten i Indien med **Maharishi**: ”[Thackray] was one of the people we bumped into at Abbey Road. John liked his stuff, which he'd heard on television. Lots of wordplay and very suggestive, so very much up John's alley. I was fascinated by his unusual guitar style. John did *Happiness is a warm gun* as a Jake Thackray thing at one point, as I recall.”

Men Thackrays rykte växte utifrån hans livespelningar, och han kom att bli engagerad som hus-trubadur i BBC-programmet *Braden's Week* och uppföljaren *That's Life!*, där han framträdde med en ny aktuell sång varje vecka. I Sverige blev ju Cornelis ett stående inslag i **Ulf Thoréns** program *Hvar fjortonde dag*, med en ny melodisnutt varje vecka!

Den andra skivan, *Jake's progress* (en vits på 1700-talskonstnären **William Hogarths** bildsvit *Rake's progress, Rucklarens väg*) spelades in med enkelt ackompanjemang, och blev en större framgång. Här finns *Castleford Ladies Magic Circle* och *The Hole* – av mig översatta som *Västerås Magiska Damsällskap* och *Hålet*.

1970 kom en live-skiva. och sedan LP-skivorna *Bantam Cock* 1972 och *On Again! On Again!* (1977) och slutligen den av BBC inspelade *Jake Thackray and Songs* 1981.

Hans output på skiva går alltså inte att jämför i kvantitet med Cornelis. Men under sina knappa trettio år som artist skulle Thackray göra fler än ettusen framträdanden i tv eller radio. I efterhand har det kommit inspelningar (på CD och DVD) från tv-program han uppträdde i.

Så småningom kom han också att fylla stora konsertsalar. Ändå var han ytterst kluven till att uppträdabåde i tv och i stora sammanhang: ”Telly is no place for a singer. A singer's place is on his feet on public floorboards, taking risks in front of paying punters...” Att spela på mindre klubbar var vad han ville.

Avogheten mot tv och stora evenemang förstärktes av hans starka avsky för alla auktoriteter – bäst uttryckt i hans förmodlign bästa låt, *Beware of the bull*. Där leker han med de engelska begreppen ”cock and bull story”, en riktig skröna, samt ”bull(shit)” i dessa båda betydelser: skitsnack och verklig skit. Sången häcklar chefer, krigshjältar, revolutionsledare, religiösa auktoriteter för deras förkärlek för skitsnack:

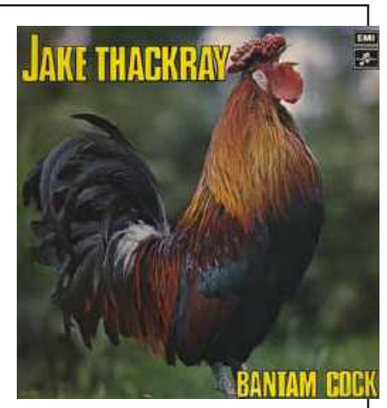
Beware of the bull! …
Beware of whoever looks down
upon you from a height.
Beware of His Honour, His Excellence,
His Grace, His Worshipful,
Beware of His Highness,
because of the bull.

Och elegant nog häcklar sångaren till slut också sig själv:

These well-known men,
so over-glorified –
There's one of them here,

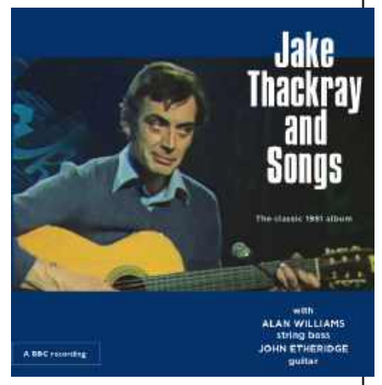

Fem av Thackrays sex original-album.

his name's on the poster outside!
And he's up here like this,
and you are all down there.
Remember his cock and his bull
and mutter: “Beware!”

Med tiden utvecklade Thackray en rejäl scenskräck, eller tappat självförtroende – förstärkt av alkoholism. Till förtvivlan för sina managers dök han ofta helt enkelt inte upp på de annonserade spelningarna.

På nittiotalet försvann han ur det allmänna medvetandet, men på senare år har en skara entusiaster i England återupplivat intresset för honom. En brittisk sångare turnerar under namnet **Fake Thackray** med hans låtar.

Entusiasterna kunde 2023 sammanställa en prisad biografi med namnet *Beware of the Bull. The enigmatic genius of Jake Thackray*. Vartannat år hålls en Jakefest där de mest hängivna fansen spelar hans låtar – jag var där i Liverpool för två år sedan och i London nu i somras. Flest britter, förstås, men förutom denne svensk även Emily från USA och en kille som rest dit från Australien …

Jonas Söderström

Lyssna på Jake: De bästa låtarna

Old Molly Metcalfe: Magisk tonsättning av det urgamla sätt som herdar räknade sina får i Yorkshire.

Beware of the Bull: Anti-auktoritets-anthem.

Castleford Ladies Magic Circle: De medelålders damerna med oskyldigt utseende och deras djävulska, hemliga sida.

Rememberance: Liksom i **Ruben Nilssons** *Den okände soldaten*, är det de döda krigsoffren som talar til oss.

Bantam Cock: Jake's *Hönan Agda*

Brother Gorilla: Elak satir över franska doamre, förklädd till cirkuspolka. Brassens original förbjöds av censuren i Frankrike.

The Black Swan: En av de sorgligaste sångerna om förlorad kärlek som nånsin skrivits

The Hole: En olycksbroder till Styrman Karlsson

Family Tree: Heder och ära av släkten

Sister Josephine: Ädelbuskis i klostret

Left on the shelf: Ensamheten

(Samtliga länkar till YouTube)